

arra nézve, vajon a haza többi vidékein is a juniusi bábok túlnyomóan vagy kizárólagosan zöldek-e, s a belőlök fejlődő lepke nemcsak Budapesten, Pécsen, Eperjesen és Nyitrában az *ab. Zanclaeus* jellemvonásaival bírnak-e: bizonyára szívesek lesznek vidéki gyűjtőink e lap hasábjain felvilágosítást nyújtani, esetleg néhány példány beküldése mellett.

A mennyiben három évi anyagom következtetnem enged, Budapesten a tipikus törzsfaj aránylag igen ritka, száz közt alig akad egy-kettő. A többi bizonyos tekintetben eltér, többnyire azért, hogy alapszíne halványabb sárga, harántsvajjai kevésbé intenzív feketék, sőt olykor ezeknek csak körrajzát mutatva, az alsó szárny belszegélyén elterülő sáv pedig meg van osztva s a legtöbb esetben ennek csak külső két szélét láttatja, miáltal szinte transitussá válik az *ab. Zanclaeus*hoz. De tenyésztés útján nyertem csaknem egészen fehér példányt is, viszont fogtam egy igen sötét példányt, mely a v. Feisthamelii-re emlékeztet.

Szintén igen gyakori az oly transitus, mely az előbb említetektől csak abban különbözik, hogy hasán csupán egy fekete sáv látszik, vagy hogy farkiejája rendkívül hosszú.

Ezektől *Zanclaeus*unk csak abban tér el, hogy potroha többé-kevésbé fehéres, hasán pedig csak egy fekete hosszanti vonal van. Alapszíne az oláhországi *Zanclaeus*énál jóval világosabb. Minden tekintetben megfelel annak a leírásnak, melyet Zeller a *Zanclaeus*ról adott, azzal a különbséggel, hogy potroha kevésbé fehér mint a szicíliai példányoké.

Egyébiránt a Kardospille nem bír valami éles látással. Észleltem ugyanis augusztusban, midőn bizonyos bokrok levelei a nagy forróságtól hervadnak és fehéres színt öltenek, — hogy déltájt a hímek erősen szálldogálva ily fehéres leveleknek nekiröpültek, nyilván nőstényeknek nézvén azokat. Hasonló esetet említ *Forbes* (A naturalist's wanderings in the Eastern Archipelago. 1885. 130. l.) az *Appius Nero*-ról, melynek nőstényt kereső hímjei az azokhoz színben hasonló pirosuló levelek által ámították magukat.

Abafi Aigner Lajos.

A Mezőség lepke-faunája.

A Mezőség hullámos dombvidék, mely egyfelől Kolozsvár és Szamos-Ujvárig, Deés és Besztercezig, másfelől pedig Marosvásárhely, Szász-Régen és Tekeig, Tordáig, az Aranyosig és

Marosig terjed m. e. 6000 kilométernyi területtel. Leginkább kopár dombokból és messze elnyúló domboldalalokból áll, melyek a 600 méter magasságot csak ritkán és kevésel haladják meg, míg a völgyekhez viszonyítva 200—300 méternyi magasságot érnek el. Legérdekesebb része a tősorozat, mely a vízvásztó által két részre osztatik; egyik fele a domborok közt katlanforma, de keskeny mélyedésekben a Szamos; másik fele pedig a Maros irányában húzódik. Nehány tiszta tükrűnek kivételével mindnyájokat sűrű nádas borítja. Legnagyobbak köztük a ezegei hódas- vagy szarvastó, a katonai és mezőzáhi tavak, melyek állatvilágát a 70-es évek elején Herman Ottó behatóan tanulmányozván, mellesleg az ott előforduló lepkékre is tekintettel volt. (Erd. Muzeum-egylet Évkönyve 1871/72.)

Ezen vidék két nevezetesebb pontján, t. i. a vízvásztón innen Szt.-Gothárdon, s a vízvásztón túl Mező-Záhon gróf Wass Béla, országos képviselő három év óta különös passióval gyűjti a lepkéket s az elért szép eredmények által buzdítatva, kutatásait a Kolozs megyében emelkedő Magura nevű havasra is kiterjesztette, ahol két nyáron át hasonló szerencsével működött. Kitartásának máris sikerült, néhány Erdélyre nézve új fajt felfedezni. Ilyenek: *Nola albua*, *Cucullia gnaphalii*, *Erastria obliterata*, *Lygris ab. musanaria*, *Eupithecia oblongata*, és faunánkra nézve egészen újak: *Agrotis speciosa*, *Agrotis hastifera* és *Eupithecia togata*. Gyűjtésének egész eredményével a Nemzeti Muzeum gyűjteményét gyarapította. Sok százra menő lepkéi névjegyzékének közlését ezennel kezdjük meg, belefoglalva azokat is, melyeket Herman Ottó megfigyelt. A hátralevő rész ismertetését akkorra halasztjuk, a mikor az összes lepkék kikészítve és meghatározva lesznek. Akkor majd ki fog tűnni az, hogy gróf Wass Bélát a szakemberek elismerése megilleti, és hogy, ha a gyűjtést az eddigi szorgalommal folytatja, megyéje nemsokára a lepkészeti szempontból legalaposabban felkutatott megyék sorába fog emelkedni.

Melegen óhajtjuk, hogy a nemes gróf buzgalma ne lankadjon, és hogy ezentúl is másoknak követendő példának szolgáljon.

Im a mezőségi lepkék névjegyzéke:

Papilio Podalirius L., *Machaon* L.; *Thais* *Polyxena* Schiff.; *Parnassius* *Mnemosyne* L.; *Aporia* *crataegi* L.; *Pieris* *brassicae* L.; *rapae* L., *napi* L., *Daplidice* L., v. *Bellidice* O.; *Anthocharis* *cardamines* L.; *Colias* *Hyale* L., *Chrysotheme* Esp., *Edusa* F.; *Rhodocera* *rhamni* L.; *Thecla* *pruni* L.; *Polyommatus* *Thersamon* Esp., *Hippothoë* L.; *phlaeas* L.; *Lycaena* *argiades* ab. *Coretas* O., *aegon* Schiff., *Argus* L., *Orion* Pall., *Baton* Bgst., *astrarche* Bgst., *Icarus* Rott., *bellargus* Rott., *Corydon* Pod., *argiolus* L., *semiargus*

Rott.; *Nemeobius* lucina L.; *Vanessa* C. album L., polychloros L., urticae L., Io L., Antiopa L., Atalanta L., cardui L.; *Melitaea* didyma O.; *Argyronis* Euphrosyne L., Dia L., Latonia L.; *Erebia* Ligea L.; *Coenonympha* pamphilus F.; *Syrichthus* malvae L.; *Nisoniades* Tages L.; *Hesperia* comma L.;

Deilephila galii Rott.; *Smerinthus* populi L.; *Sesia* asyiformis Rott., triannuliformis Frr.; *Naclia* ancilla L.

Earias clorana L.; *Nola* strigula Schiff., albula Hb.; *Lithosia* complana L.; *Nemeophila* russula L.; *Arctia* aulica L.; *Spilosoma* fuliginosa L., luctifera Esp., lubricipeda Esp., menthastri Esp., *Hepialus* sylvinus L., carna Esp.; *Endagria* ulula Bkh.; *Heterogeneu* limacodes Hfn., asella Schiff.; *Epichnopteryx* Sapho Mill.; *Pantophora* morio L.; *Bombyx* trifolii Esp.; *Cra-teronyx* taraxaci Esp.; *Cilix* glaucata Sc.; *Pterostoma* palpina L.; *Ptilophora* plumigera Esp.; *Gonophora* derasa L.

Diloba caeruleocephala L.; *Demas* coryli L.; *Acronycta* megacephala F., strigosa F., euphorbiae F., rumicis L., ligustri F.; *Agrotis* fimbria L., obscura Br., pronuba L., ab. innuba Tr., C-nigrum L., rectangula F., cuprea Hb., plecta L., lucipeta F., putris L., cinerea Hb., exclamacionis L., nigricans L., tritici L., obeliscia Hb., hastifera Donz., ypsilon Rott.; *Neuronia* cespitis F.; *Mamestra* nebulosa Hfn., contigua Vill., albiolon Hb., oleracea L., trifolii Rott., chrysozona Bkh.; *Dianthocia* carpophaga Bkh.; *Episema* glaucina Esp.; *Ammonoconia* caecimacula F.; *Miselia* oxyacanthae L.; *Apamea* testacea Hb.; *Luperina* virens var. immaculata Stzr., *Hadena* porphyrea Esp., adusta Esp. lateritia Hfn., didyma Esp., strigilis Cl. és ab. latruncula Lang.; *Trachea* atriplicis L.; *Brotolomia* metieuosa L.; *Hydroecia* nictitans Bkh.; *Gortyna* ochracea Hb., *Calania* lutosa Hb.; *Leucania* pallens L., vitellina Hb., L-album L., albipuncta F.; *Mithymna* imbecilla F.; *Caradrina* quadripunctata F., ambigua F., taraxaci Hb., gluteosa Tr.; *Anphyppya* tragopogonis L., livida F.; *Mesogona* acetosellae F., *Plastenis* subtusa F.; *Cirroecia* ambusta F.; *Orthosia* lota Cl., circellaris Hfn., nitida F., litura L., *Xanthia* sulphurago F., fulvago L. és ab. flavescens Esp., gilvago Esp., és ab. palleago Hb.; *Orrhodia* erythrocephala F., és ab. glabra Hb., Vau punctatum Esp., vaccinii L.; és ab. spadicea Hb., rubiginea F.; *Scoliopteryx* libatrix L., *Xylina* socia Rott., furcifera Hfn., ornitopus Rott.; *Cucullia* umbratica L., gnaphalii Hb.; *Plusia* triplasia L., chrysis L., gutta Gn., gamma L., *Aedia* funesta Esp.; *Heliothis* ononis F.; *Charicleu* umbra Hfn.; *Acontia* lucida Hfn., luctuosa Esp.; *Thalpocharis* purpurina Hb.; *Erastris* obliterated Rbr., pusilla View.; *Prothymia* viridaria Cl.; *Agrophila* trabealis Sc.; *Euclidia* glyphica L.; *Aventia* flexula Schiff.; *Helia* calvaria F.; *Zanclognatha* tarsiplumalis Hb., tarsierinalis Kn.; *Hyppena* rostralis L., obesalis Tr.

Phorodesma smaragdaria F.; *Nemoria* viridata L.; *Thalera* fimbrialis Sc.; *Acidalia* ochrata Sc., bisetata Hfn.; trigeminata Hw., rubiginata Hfn., flaccidaria Z., decorata Bkh.; *Pericallia* syringaria L., *Crocallis* elinguaris L.; *Rumia* luteolata L.; *Epione* apiciaria Schiff.; *Causitoma* flavicaria Hb.; *Venilia* macularia L.; *Macaria* alternaria Hb.; *Hybernia* defoliaria Cl.; *Anisopteryx* aceraria Schiff.; *Boarmia* repandata L., selenaria Hb., crepuscularia Hb.; *Gnophos* dumetata Tr.; *Ematurga* atomaria L., *Phasiane* clathrata L.; *Eubolia* murinaria F.; *Scoria* lineata Sc.; *Lythria* purpuraria L.; *Ortholitha*

bipunctaria Schiff.; *Lithosthege* farinata Hfn.; *Cheimatobia* brumata L.; *Triphosa* dubitata L.; *Scotosia* rhamnata Schiff.; *Lygris* populata ab. musanaria Frr.; *Cidaria* variata Schiff.; juniperata L., siterata Hfn., vespertaria Bkh., fluctuata L., montanata Bkh., ferrugata Cl, fluviata Hb., picata Hb., sociata Bkh., procellata F., luctuata Hb., decolorata Hb., comitata L., *Eupithecia* oblongata Thb., linariata F., togata Hb., castigata Hb.

Cleleobia angustalis Hb.; *Asopia* glaucinalis L., farinalis L.; *Algedonia* luctualis Hb.; *Botys* aurata Sc., purpuralis v. ostrinalis Hb., manualis v. furvalis Ev., alpinalis Schiff., nubilalis Hb., fuscalis Schiff., rubiginalis Hb., ruralis Sc.; *Orobena* extimalis Sc.; *Diasemia* litterata Sc.; *Stenia* punctalis Schiff.; *Cataclysta* lemnata L.; *Chilo* phragmitellus Hb.; *Cymbus* pascuellus L., craterellus Sc., pinellus L., myellus Hb., tristellus F., luteellus Schiff., perlellus Sc.; *Nephopteryx* argyrella Schiff.; *Myelois* cribrum Schiff., epelydella Z.; *Aphomia* sociella L.; *Galleria* mellomella L., *Melissoblastes* foedellus Z., anellus Schiff.; *Tortrix* heparana Schiff.; *Sciaphila* Wahlbomiana L. és v. alticolana H-S.; *Cochylis* Hamana L.; *Grapholitha* Hohenwarthiana Tr., caecimaculana Hb., foenella L.; *Scardia* Boleti F.; *Blabophanes* monachella Hb.; *Orthotaelia* sparganella Thb.; *Anacampsis* bigutella H-S.; *Oecoconia* quadripuncta Hb.

Összesen 276 faj és fajeltérés. A praeparálandók és meghatározandók száma körülbelül ugyanannyi lesz. Mindenesetre szép eredmény.

Pável János.

Az újguineai hangyákról.

Biró Lajos, jelenleg Új-Guineában élő barátunk, már idehaza is kiváló szeretettel viseltetett a hangyák iránt, szorgalmasan gyűjtötte őket s tanulmányozta érdekes, sokszor valóban bámulatos életmódjukat. Szándékában is volt — az én ösztönzéseemre — hogy a magyarországi fajokat megírja; sőt, ha jól tudom, a magánrajz egy részét már el is készítette.

Hogy e dicséretes szenvedélye Új-Guineába is elkiséri, az alig szenvedhetett kétséget. S valóban, Biró Lajos eddigi gyűjtései között a több száz példányra menő hangya kiváló helyet igényel. Ő az általa gyűjtendő fajok feldolgozására, még elutazása előtt, Emery Károly kiváló olasz myrmecológot kérte fel, a mibe mi természetesen csak örömmel egyeztünk bele.

Emery úr a neki egyenesen s az általam hozzáküldött fajokat a Természetráji Füzetek közelebb megjelenő füzetekben fogja közzétenni. Az eddig gyűjtött fajokról, hozzám intézett leveleiben, teljes elismeréssel és elragadtatással ír; mert noha Új-Guinea hangya-világa, főleg a nagyobb fajokat illetőleg, már meg-